

REINHARD LÖWENSTEIN, VAN DE BA
Rieslings als de mu

PERSWIJN

HÉT WIJNMAGAZINE VOOR LIEFHEBBERS EN PROFESSIONALS

JAARGANG 19 - Nr. 1
JANUARI/FEBRUARI 2006
ADVIESPRIJS € 5,95

RRICADEN NAAR HET PLUCHE ziek van Mozart

Duitse politici als Joschka Fischer en Daniel Cohn-Bendit begonnen hun loopbaan op de barricaden en kwamen naderhand op het pluche terecht. Ook hun landgenoot Reinhard Löwenstein veranderde. Ooit wilde hij als revolutionair de wereld radicaal veranderen, tegenwoordig speelt hij als wijnproducent het spel aan de Moezel. Onverminderd beziel door een groot ideaal: terroir. Een ontmoeting met Duitslands meest uitgesproken 'Winzer.'

Dat Reinhard Löwenstein een nonconformistisch man is, wordt meteen al bij de begroeting duidelijk: "Duzen wir uns", laten we elkaar tutoyeren. Dat kom je in Duitsland zelden tegen. Onmiddellijk gaan we de wijngaard in, over een smal weggetje langs een akelig steile afgrond. Geen vangrail te bekennen. Een tikje verontrustend, omdat de druk gesticulerende chauffeur maar één hand aan het stuur heeft. Gelukkig stappen we heelhuids uit in de wijngaard Röttgen voor een eerste proeve van 'terroir'. Het is eind december en er waait een gure wind, maar wat een fantastische locatie! Op en top rieslingterroir, net zo uitzonderlijk als Löwensteins begeleidende verhaal. Binnen een kwartier passeren geologie, Mozart, biologie, Chagall, kabbala, Barolo, sociologie, Van Meegeren, chaostheorie, Gilgamesj-epos, bewustzijnsniveaus, Jean-Michel Deiss, en emancipatorische eigenschappen van wijn de revue. Volgen we nog?

Verloren zoon

We zijn in Winingen, vlak bij Koblenz op een paar kilometer van waar de Moezel uitmondt in de Rijn. Dit is de Terrassenmosel, een ten onrechte nogal eens over het hoofd gezien deel van de Moezel waar de wijngaarden vanwege de zeer steile hellingen aangeplant zijn op terrassen met 'droge' muurtjes. Zoals in Côte-Rôtie en in de Dourovallei. Een dissonant in dit spectaculaire landschap is de in de megalomane jaren '70 gebouwde Autobahnbrücke, die hier op ruim 130 meter hoogte het Moezeldal overspant. Winingen is met zijn fraaie dorpskern en wijnfeesten erg in trek bij dagjesmensen op zoek naar 'Moezelromantiek'. Trots op zijn 'Weinhex' en op ereburger August Horch, de man achter het automerk Audi.

In Winingen zijn al sinds een eeuw of vijf Löwensteins van vader op zoon actief als 'Winzer.' Het was de bedoeling dat Reinhard, geboren in 1953, die traditie zou voortzetten. Maar als tiener wilde de jongen niet deugen, liet zijn haar groeien, verruilde als 17-jarige geïnspireerd door mei 1968 het benauwende dorp voor de wereld en belandde uiteindelijk in Parijs. Daar sloot hij zich aan bij de communistische partij om aan de Wereldrevolutie te werken.

Schulden tot over de oren

Na enige tijd keerde hij terug naar Duitsland om te studeren. In Giessen en met als hoofdvak landbouwwetenschappen. Maar wat daarna? Een functie bij de overheid kon hij op voorhand vergeten wegens 'Berufsverbot', terwijl het telen van biologische sla hem niet aantrok. Het werd uiteindelijk dus toch wijnbouw. Samen met zijn vrouw Cornelia Heymann begon hij in 1980 het Weingut Heymann-

Löwenstein. Tot over de oren in de schulden, aanvankelijk geplaagd door matige oogstjaren, maar met een duidelijke visie en een onwankelbaar vertrouwen in eigen gelijk. En radicaal in zijn aanpak. Kortom, never a dull moment!

Om nu te zeggen dat men in Winingen en omstreken de terugkeer van de verloren zoon vierde? Niet echt. Men zag in Löwenstein een lastige anarchist, querulant en betweter. Hij verkondigde en verkondigt nog steeds een boodschap die tegen de gevestigde praktijk ingaat. Dat een terroir als dat van de Terrassenmosel niet ondergeschikt gemaakt mag worden aan hectoliters en predikaten die louter op suikergehalte gebaseerd zijn, maar gekoesterd moet worden als een kwaliteitsfactor voor wijnen met een unieke eigenheid. Wijnen die de antithese tegen 'coca-colawijnen' vormen. Paradoxaal genoeg pleit(te) een avantgardist voor een conservatieve benadering van wijnbouw: compromisloos respect voor de 'Lage' is volgens Löwenstein het enige perspectief voor een rendabele toekomst.

Trefwoord is leisteen

In de loop der jaren wist hij percelen wijngaard aan te kopen in Winingen en in het verderop gelegen Hatzenport, zonder uitzondering gesitueerd op steile hellingen met terrassen. Een cultuurlandschap dat volgens hem een 'Gesamtkunstwerk' genoemd mag worden en daarom alleen maar grote wijnen zou moeten produceren. Met een bijbehorende prijs en met subsidie als onontbeerlijke tegemoetkoming in de extreem hoge exploitatiekosten van 'Steillagen.' Trefwoord is hier leisteen. Zeg in het bijzijn van Reinhard Löwenstein overigens nooit zomaar 'leisteen'. De 400 miljoen jaar geleden gevormde 'Schiefer' kent in Winingen en omstreken een eindeloze diversiteit, wisselend van meter tot meter, in kleur variërend van blauw tot rood, van grijs tot donkerbruin, en van bruingeel tot bijna zwart. Voeg daar nog een bijzonder microklimaat aan toe – Winingen is relatief warm – een dito expositie plus een bijzondere fauna met een eigen vlindersoort (apollo winningensis) en uilen, en je hebt het beeld van een terroir zonder weerga. Slechts één druif komt in aanmerking om alle nuances hiervan te weerspiegelen: riesling!

Grenzen respecteren...

Reinhard Löwenstein is niet alleen een man van woorden, maar ook een van daden. Men proeve er zijn wijnen maar op na. Het zijn geen expressieve fruitbommen, maar wijnen van een zeldzame puurheid en balans. Gelaagd, intrigerend, wijnen die aanzetten tot nadenken. Als verklaard tegenstander van het 'chemische denken' doet >

Löwenstein niet aan predikaten als Kabinett en Spätlese. Pas vanaf Auslese komen die op het etiket te staan. Zijn min of meer droge wijnen zijn 'gewone' Qualitätsweine. Ze dragen srtuk voor stuk een exacte herkomst. Bij twee ervan is dat geen specifieke vermelding van een wijngaard, maar wel van het type terroir. Het zijn de Riesling 'Schieferterrassen' uit het middendeel van Winnigen en de Riesling 'von blauem Schiefer' uit het zuidelijke. Daarnaast zijn er vier Erste Lagen. In Hatzenport zijn dat Kirchberg en Stolzenberg. Onbetwiste parapadaardjes zijn de twee crus in Winnigen: Röttgen en Uhlen, waarbij de Uhlen is onderverdeeld in Blaufuß Lay, Laubach en Roth Lay. Deze percelen hebben verschillende bodems en verschillend smakende wijnen. Ze worden daarom individueel gevinificeerd en gebotteld. 'Standaardisatie' komt in Löwensteins vocabulaire niet voor.

Kosmische elementen helpen 'luie' gist

Die vinificatie gebeurt op ouderwetse manier, zonder toevoeging van gist, enzymen en zwavel of toepassing van wat voor technische ingrediënten dan ook. Dat kan er soms toe leiden dat de gisting 9 maanden lang stagneert. Een risico en ook niet echt bevorderlijk voor de hand. Om de 'luie' gist een beetje te helpen doet Löwenstein in zijn kelder een beroep op de kosmische elementen water en lucht. Grondwater stroomt er als een beekje doorheen – het wijngoed ligt vlakbij de Moezel – terwijl een op de omloop van de maan afgestemde windharp voor passende klanken zorgt. Mystieke tekens op de vaten zorgen voor de rest. Heeft Löwenstein Marx ingeruild voor Steiner? Geenszins! Hij benadrukt wars te zijn van van ideologische keurslijven, waaronder dat van de biodynamie. Zijn analyse en doelstelling mogen dan wel messcherp zijn, in zijn methode is er geen absoluut goed versus fout meer. In plaats van dogmatische rechtlijnigheid omarmt hij nu de chaostheorie waarbij alles draait om het verkennen van grenzen. Dat impliceert blijven nadenken en openstaan. In concreto leidde dat tot houten foeders naast stalen tanks. Eerst gingen alle wijnen op staal met het oog op een optimale terroir expressie, maar wanneer een foeder in bepaalde gevallen tot een beter resultaat blijkt te leiden, waarom zou je dat dan niet gebruiken?

Riesling à la Mozart

Er gaan onbevestigde geruchten dat de ware Löwensteinaficionado's zich zouden insmeren met zijn wijnen. Overdreven natuurlijk, maar niet helemaal bezijden de waarheid. Löwenstein is een vurig pleitbezorger voor een intense, gevoelsmatige benadering van communicatie over wijn. Wijn is voor hem als kunst, niet te kwantificeren. Hij typeert zijn Rieslings als de muziek van Mozart: direct aansprekende elegantie in combinatie met een onderliggende complexiteit en diepgang, voor kenners én liefhebbers. Terroir is niet meetbaar en te kwan-

tificeren. Bij een schilderij vraag je toch ook niet hoeveel verf de schilder gebruikte? Vergeet daarom de chemie en punten in zogenaamd objectieve blindproeverijen. Hij citeert graag Michael Broadbent: "Blindproeverijen zijn als missverkiezingen. De mooiste meisjes blijven thuis." Löwenstein wil dat zijn wijnen aanzetten tot nadenken en, zoals het een criticus van de hedendaagse consumptiemaatschappij en de infantiliserende van de smaak betaamt, tot emancipatie van de consument. Dat nadenken hoeft niet op gespannen voet te staan met genieten. In tegendeel zelfs. Löwenstein noemt in dit verband de Nicolas Joly en diens extreem biodynamische wijnen, waarbij je volgens hem eerst een uur uitleg nodig hebt om ze vervolgens nog steeds niet lekker te vinden. Nee, dan liever een ouderwetse, lang gerijpte barolo.

Politicus pur sang

Löwenstein mag dan een naar eigen zeggen een 'burgerlijk' bestaan hebben omarmd en zich gelukkig prijzen dat hij zich geen zorgen meer hoeft te maken om geld, op de 'mesthoop van de geschiedenis' is hij daardoor niet terechtgekomen. Hij doet er juist alles aan om behalve met wijn ook in woord en geschrift de wijnbouwgeschiedenis mee te helpen beïnvloeden. Hij bedrijft nu politiek voor zijn plezier en betoont zich een virtuoze meester in het articuleren van vraagstellingen en oplossingen. Zodoende komt Winnigen dankzij zijn rebelse zoon bij herhaling in het nieuws tot ver voorbij Koblenz. Zo publiceerde hij in 2003 het briljante manifest 'Von Öchsle zu Terroir' in de Frankfurter Allgemeine, de Duitse tegenhanger van de NRC, dat in Duitsland enorme weerklank vond. De openingszin is een knipoo naar het befaamde Communistisch Manifest van Marx en Engels. Het rondwarende 'spook' is in dit geval terroir! (De integrale tekst is na te lezen op zijn website.) En niet zonder gevolgen. Zoals Joschka Fischer het schopte tot vice-kanselier en Cohn-Bendit tot fractievoorzitter van de Groenen in het Europees Parlement, zo werd Reinhard Löwenstein gekozen tot vice-voorzitter van VDP. Een betere pleitbezorger inzake terroir had men zich daar niet kunnen wensen. Op de dag dat ik hem bezocht, 'zwarte dinsdag' 20 december, zou hij 's avonds in de actualiteitenrubriek 'Tagesthemen' zijn zegje doen over het omstreden wijnhandelsakkoord tussen de EU en de VS dat de deur wagenwijd openzet voor 'Frankensteinwijnen'. Grote boosdoener is volgens Löwenstein niet Amerika, maar het zich ten onrechte superieur wanende Europa! Eerder in 2005 was hij weer terug in Parijs. Ditmaal niet uit revolutionaire overwegingen, maar om in het Louvre een prestigieuze onderscheiding in ontvangst te nemen. Zijn Riesling Winnigen Uhlen Laubach 2002 Erste Lage was in de ogen van de Franse wijnpauzen Bettane en Desseauve de beste buitenlandse wijn. Vóór Vergelegen White en Ridge Montebello. Daar zou men hem in Winnigen best een ereburgerschap voor mogen toekennen. ■

Importeur

Löwenstein heeft – om volstrekt onbegrijpelijke redenen – nog steeds geen volwaardige importeur in Nederland. In België ligt dat anders. Daar wordt hij vertegenwoordigd door Luc Hoornaert en diens roemruchte SWAFFOU (Sexy Winemakers' Association Fighting For Overall Understanding). Tel. 0032 475 414668 / 800414, e-mail: wineluc@hotmail.com

Website

Teksten van Reinhard Löwenstein zijn terug te vinden op de uitgebreide website van het wijngoed: www.heyman-loewenstein.com

De 400 miljoen jaar geleden gevormde 'Schiefer' kent in Winnigen en omstreken een eindeloze diversiteit, wisselend van meter tot meter, in kleur variërend van blauw tot rood, van grijs tot donkerbruin, en van bruingeel tot bijna zwart.